

Energiklagenemnda

Energiklagenemndas avgjørelse 7. april 2022

Sak: 2021/1129

Klager: Etna Nett AS

Energiklagenemndas medlemmer:

Nemndsleder Per Conradi Andersen, Helle Grønli, Edna Grepperud

1 Innledning

- (1) Saken gjelder Etna Nett AS' klage over vedtak fattet av Reguleringsmyndigheten for energi (heretter «RME») den 28. januar 2021. I vedtaket slår RME fast at sluttbrukere har krav på fritak fra installasjon av AMS-måler ved dokumentert vesentlig ulempe etter forskrift om måling, avretning, fakturering av netjtjenester og elektrisk energi, nettselskapenes nøytralitet mv. av 11 mars 1999 nr. 301 («avregningsforskriften») § 4-1 andre ledd bokstav b.

2 Sakens bakgrunn

- (2) I perioden 17. august til 7. september 2020 mottok RME klager fra fire kunder vedrørende VOKKS Nett AS (nå Etna Nett AS) sitt avslag på søknad om fritak fra installasjon av AMS-måler med kommunikasjonsenhet.
- (3) I brev datert 9. oktober 2020 henvendte RME seg til VOKKS Nett AS (heretter «Etna Nett» eller «klager») og ba om en avklaring. RME ønsket informasjon om hvorvidt Etna Nett la opp til å installere målere med aktiv kommunikasjonsenhet, eller om det kunne være aktuelt å deaktivere kommunikasjonsenheten for de aktuelle kundene. RME anmodet også Etna Nett om å avvente med å installere måler med aktiv kommunikasjonsenhet hos kundene til sakene var behandlet. Frist for å sende inn uttalelse til brevet ble satt til 19. oktober 2020. Vedlagt i henvendelsen lå også klagene fra kundene.
- (4) Etna Nett sendte inn tilsvaret i saken i brev datert 15. oktober 2020.
- (5) RME orienterte Etna Nett om prosessen i klagesakene i brev datert 18. desember 2020. I brevet påpekte RME at Etna Nett hadde sendt informasjon til kunder hvor det ble kommunisert at RME hadde satt frist for installasjon av AMS-måler til 1. januar 2021. RME viste til sitt brev datert 20. april 2020 til nettselskapene, hvor det fremgikk at RME

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

ikke ville sanksjonere nettselskapene for manglende installasjon av AMS på grunn av korona-situasjonen.

- (6) RME fattet vedtak den 28. januar 2021 med følgende konklusjon:

«RME vurderer at VOKKS har brutt avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b. VOKKS skal gi sluttbrukere som søker om fritak, og kan dokumentere vesentlig ulempe ved installasjon av AMS-måler med aktiv kommunikasjonsenhet, fritak fra slik måler etter avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b. Vesentlig ulempe må dokumenteres gjennom erklæring fra lege eller psykolog.

VOKKS må innen 18. februar 2021 bekrefte til RME at dere vil følge opp, og redegjøre for hvordan dere vil følge opp deres kunder i tråd med RMEs vedtak, jf. avregningsforskriften § 9-1 andre ledd.»

- (7) Etna Nett sendte inn klage på RMEs vedtak i brev datert 8. februar 2021.
- (8) RME vurderte klagen, men konkluderte med at den ikke ga grunnlag for å endre eller oppheve vedtaket, jf. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker datert 10. februar 1967 (forvaltningsloven) § 33. Klagen og sakens dokumenter ble oversendt Energiklagenemnda ved RMEs innstilling datert 25. juni 2021.
- (9) Etna Nett har i brev datert 28. juni 2021 fått informasjon om saksgangen for Energiklagenemnda og frist til å inngi kommentarer til RMEs innstilling i saken eller andre merknader.
- (10) Etna Nett sendte inn merknader til RMEs innstilling i saken den 1. juli 2021.
- (11) Som følge av informasjon om en parallell prosess hos Datatilsynet vedrørende nettselskapenes behandling av personopplysninger (behandlingsgrunnlag) i forbindelse med at nettselskapene krever erklæring fra lege eller psykolog som vilkår for fritak for AMS-måler, avventet Energiklagenemnda behandling av saken.
- (12) Energiklagenemnda mottok kopi av vedtak fra Datatilsynet datert 30. mars 2022.
- (13) Energiklagenemnda avholdt nemndsmøte i saken 7. april 2022.

3 Reguleringsmyndigheten for energis vedtak

- (14) Bakgrunnen for saken er at klager har informert om at de vil installere AMS-måler med aktiv kommunikasjonsenhet hos samtlige kunder, også de som har dokumentert vesentlig ulempe ved slik installasjon gjennom en legeerklæring. Klager har i sine skriv til kundene og RME lagt til grunn at avregningsforskriften § 4-1 ikke pålegger selskapet å ta hensyn til at kunder kan dokumentere vesentlig ulempe, men kun åpner for at selskapet ikke har en plikt til å installere AMS-måler med aktiv kommunikasjonsenhet i slike målepunkt.
- (15) I sin vurdering viser RME til at hovedregelen er at nettselskapene skal installere AMS i hvert enkelt målepunkt. Nettselskapene har etter avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b likevel ikke en plikt til å installere AMS dersom *«installasjonen er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker»*.

- (16) RME presiserer at spørsmålet i saken er om nettselskapenes fritak fra plikten til å installere AMS, samtidig innebærer at sluttbruker har krav på fritak fra installeringen når vedkommende har oppfylt dokumentasjonskravet ved å fremlegge en legeerklæring.
- (17) RME peker på at ordlyden isolert sett taler for at sluttbruker ikke kan kreve fritak fra installering av AMS- måler med aktiv kommunikasjonsenhet, men at intensjonen med bestemmelsen likevel taler for en annen løsning. Unntaksregelen ble utformet for å ta hensyn til at kravet om installering av AMS-måler opplevdes som belastende for enkelte. Hensikten var å etablere en sikkerhetsmekanisme for personer som opplevde det som svært belastende å få en slik måler installert i egen bolig. Videre skal nettselskapet så langt som mulig tilpasse seg kundens behov. Gjennom tidligere saksbehandling har ikke RME tatt konkret stilling til om et fritak for nettselskapet gir en tilsvarende rett til fritak for kunden. RME har imidlertid gjennom uttalelser i andre saker gitt støtte for at sluttbruker har krav på fritak ved fremlagt dokumentasjon på vesentlig ulempe. I rundskriv datert 6. oktober 2017 til alle nettselskapene, skrev RME at kunder kunne kreve fritak. RME konkluderer med at formålet med bestemmelsen må tillegges avgjørende vekt og at det vil være uheldig om nettselskapene etter eget skjønn skal beslutte om kundene skal få mulighet til å få fritak. En slik tolkning vil kunne åpne for ulik praktisering mellom ulike nettselskap. Kundene har følgelig rett på fritak når det er dokumentert at installasjonen er til vesentlig ulempe for sluttbruker.
- (18) RME vurderer videre at fritaksmuligheten ikke er i strid med formålet til verken energiloven eller avregningsforskriften. RME er enig med klager i at det er viktig å installere AMS for å ivareta hensynet til en samfunnsmessig rasjonell overføring av strøm og en effektiv drift av nettet. Dette ivaretas imidlertid gjennom hovedregelen som sier at nettselskapene skal installere AMS i alle målepunkt. Unntaksbestemmelsen ivaretar på sin side hensynet til berørte interesser, ved å legge til rette for at hensynet til private interesser i enkelte tilfeller kan veie tyngre enn hensynet til å installere AMS i hvert målepunkt.
- (19) RME påpeker også at kravet til nøytral opptreden i avregningsforskriften § 8-1 ikke er til hinder for å gi fritak. Kravet om nøytralitet innebærer at nettselskapene skal behandle like tilfeller likt. Det er ikke å anse som usaklig forskjellsbehandling å innvilge fritak for de som oppfyller vilkårene i regelverket, og å ikke innvilge fritak der hvor vilkårene ikke er oppfylt.
- (20) RME bemerker helt avslutningsvis at det er opp til det enkelte nettselskap å velge måleutstyr som kan ivareta både hovedregelen og unntaksregelen, samt at sluttbruker ikke har krav på å beholde gammel elektrisitmåler.

4 Klagers anførsler

- (21) Klager har i det vesentlige anført:
- (22) Klager anfører at RMEs tolkning av avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b ikke har dekning i gjeldende forskriftstekst. Videre peker selskapet på at RMEs vurdering av reglene i avregningsforskriften § 4-1 er basert på en vurdering fra 2011. Denne er i dag foreldet som følge av personopplysningsforordningen, GDPR, som kom i 2018. For at nettselskapene skal kunne be kundene om legeattest, må en ha hjemmel for å kunne bruke og lagre slike opplysninger. Selskapet har ikke grunnlag for å etterspørre legeerklæring, da selskapets oppgaver er å bygge og drifte strømmnett. I den

grad avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b ga grunnlag for å gi kundene rett på fritak fra AMS-måler, så opphørte denne muligheten ved innføringen av GDPR.

- (23) Klager har anført at fritaksmuligheten er i strid med formålet til energiloven og avregningsforskriften, samt kravet om nøytralitet etter avregningsforskriften § 8-1. Innføring av AMS er et tiltak som skulle bidra til at kundene blir avregnet riktig og i tråd med sitt faktiske forbruk. Kunder uten AMS vil få en ukorrekt regning. Denne konsekvensen har i liten grad blitt utredet og synliggjort overfor partene fra RMEs side.
- (24) Klager har også i tidligere skriv vist til at det er kommunikasjonsdelen som gjør elektrisitmåleren til en AMS-måler. Dersom AMS-måleren fjernes eller deaktiveres vil måleren ødelegges. Klager har også vist til at et eventuelt fritak kun kan innvilges når AMS-måleren installeres, og ikke senere.

5 Reguleringsmyndigheten for energis innstilling

- (25) RME har kommentert klagers anførsel knyttet til innføringen av personvernforordningen. RME skriver at spørsmålet om det foreligger behandlingsgrunnlag for å håndtere personopplysninger er et spørsmål som ligger under Datatilsynets myndighet og må avgjøres av Datatilsynet. Etter RMEs oppfatning har det heller ikke betydning for det omtvistede spørsmålet i saken.
- (26) Det påklagede vedtaket gjelder hvorvidt kunder som oppfyller dokumentasjonskravet for fritak etter avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b, har krav på fritak, eller om det er opp til nettselskapene og avgjøre om de får fritak. Mer konkret gjelder saken om selskapet har plikt til å innvilge fritak når øvrige vilkår etter avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b er oppfylt. Klagers nye anførsel i saken knytter seg til hvordan vilkåret for fritak kan dokumenteres.
- (27) RME fastholder sitt syn på at når en kunde har oppfylt dokumentasjonskravet i bestemmelsen, ved å sende inn erklæring fra lege eller psykolog, har nettselskapet en plikt til å innvilge fritak. RME er enig i at nettselskapene ikke skal foreta helsefaglige vurderinger. Nettselskapene skal kun forholde seg til om det foreligger en erklæring eller ikke. Den helsefaglige vurderingen tas at lege eller psykolog.

6 Klagers merknader

- (28) I kommentar datert 1. juli 2021 viser klager til at REN AS i en juridisk betraktning rettet mot nettselskapene, anbefaler at en ikke mottar kopi eller tar vare på legeerklæringene. Nettselskapene ble videre anbefalt å begrense saksbehandlingen til å notere at legeerklæring var fremvist. Klager anfører at nettselskapene ikke har lovhjemmel til å be om legeerklæring, og at klager kan bli straffet av Datatilsynet for brudd på personvernforordningen for å inneha denne informasjonen.
- (29) Klager stiller spørsmål ved om en kan snakke om dokumentasjon, når den verken kan vurderes, lagres eller etterprøves. Videre fremhever selskapet at RME og andre myndighetsorganer som forvalter forskrifter og har kontrollansvar, må tilpasse sine forskrifter og aktiviteter til gjeldende rett også på områder hvor man selv ikke har myndighet. Selskapet er ikke kjent med at RME har publisert retningslinjer for hvordan dokumentasjonskravet i avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b skal ivaretas etter innføringen av personvernforordningen, eller hvordan de selv vil ivareta sin egen

oppfølging av den dokumentasjonen som avregningsforskriften krever ved en eventuell kontroll.

- (30) Klager anfører at Energiklagenemnda ikke kan se bort fra at det vil være straffbart for nettselskapene å inneha slik dokumentasjon som avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b stiller krav om.

7 Klagenemndas vurdering

- (31) Saken gjelder Etna Nett AS' klage over vedtak om at selskapet har brutt avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b, ved ikke å innvilge fritak for installasjon av AMS-måler ved dokumentert vesentlig ulempe.

- (32) Spørsmålet i saken er om sluttbruker har krav på fritak fra installering av AMS-måler overfor nettselskapet, når vedkommende har dokumentert vesentlig ulempe ved fremleggelse av en legeerklæring. Klager har anført at de, ut fra gjeldende personvernregler, ikke kan motta dokumentasjon på at det foreligger en vesentlig ulempe, og i forlengelsen av det ikke kan gi fritak. Spørsmålet blir derfor videre om klager kan motta slik dokumentasjon.

- (33) Energiklagenemnda tar utgangspunkt i avregningsforskriften § 4-1 første og andre ledd som fastsetter nettselskapenes plikter med hensyn til installering av AMS-måler. Bestemmelsen lyder:

«Nettselskapet skal sørge for at AMS er installert i hvert enkelt målepunkt.

Nettselskapet har ikke plikt til å installere AMS i målepunkt for sluttbrukere i lavspenningsanlegg dersom:

a) Forbruket i målepunktet er lavt og forutsigbart, eller

b) Installasjonen er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker.»

- (34) Den klare hovedregelen er at nettselskapene skal installere AMS i hver enkelt målepunkt. Det kan gjøres unntak fra denne plikten, dersom *«installasjonen er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker»*. I forvaltningspraksis har regelen blitt praktisert slik at det må foreligge helsemessige ulempe som må dokumenteres ved attest fra lege eller psykolog. Nemnda finner grunn til å bemerke at i denne saken har klager avslått søknad om fritak fra kunder som på selvstendig grunnlag har fremlagt legeattest. Saken gjelder følgelig ikke spørsmål om nettselskapene kan kreve at sluttbruker dokumenterer vesentlig ulempe med en attest fra lege eller psykolog, og nemnda finner derfor heller ikke grunn til å ta stilling til dette spørsmålet. Spørsmålet nemnda skal ta stilling til er utelukkende om sluttbruker har krav på fritak fra installeringen, når vedkommende har dokumentert at det foreligger en vesentlig ulempe. I denne saken er dokumentasjonsplikten oppfylt ved frivillig fremleggelse av legeerklæring.
- (35) Ordlyden i avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b gir ikke sluttbruker en rett overfor nettselskapet på fritak. Etter ordlyden er det kun nettselskapet som er gitt en rett til fritak for å installere AMS. Dette taler for at sluttbruker ikke kan kreve fritak overfor nettselskapet.

- (36) Nemnda er imidlertid enig med RME i at intensjonen med bestemmelsen taler for at sluttbruker skal kunne kreve fritak overfor nettselskapet. Unntaksregelen ble utformet for å ta hensyn til tilbakemeldinger under høringsprosessen om at kravet til installering av AMS-måler opplevdes som belastende for enkelte. Hensikten var å etablere en sikkerhetsmekanisme for personer som opplevde det som svært belastende å få en slik måler installert i egen bolig, jf. NVE høringsdokument 1/2011 kapittel 3.10. Nemnda viser her til at energiloven § 1-2 skal sikre at «*private interesser*» blir hensyntatt ved utøvelsen av nettvirksomhet. Dette kommer videre til uttrykk i både henholdsvis NEM § 1-1 og kontrollforskriften § 1-1. Det er derfor nemndas syn at sikkerhetsmekanismen i bestemmelsen utøves i tråd med dette formålet. Herunder må bestemmelsen i avregningsforskriften § 4-1 andre ledd forstås slik at den ivaretar balansegangen mellom hensynet til effektiv drift av nettet og viktige forbrukerinteresser.
- (37) I praksis synes også de fleste nettselskapene å ha akseptert sluttbrukers rett på fritak der vesentlig ulempe er dokumentert. Et fritt skjønn for nettselskap til å installere AMS-måler med aktiv kommunikasjonsenhet hos kunder som oppfyller dokumentasjonskravet, vil åpne for ulik praktisering mellom ulike nettselskaper. Samlet sett finner nemnda at formålet bak regelen, å være en sikkerhetsventil i tilfelle helsemessige ulemper for enkelte sluttbrukere, må få avgjørende betydning. Det er også viktig å sikre lik praksis mellom nettselskapene. Nemnda legger til grunn at avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b gir sluttbruker rett til å få fritak for AMS-måler, når det er dokumentert at installasjonen er til vesentlig ulempe.
- (38) Energiklagenemnda finner, i likhet med RME, at fritaket i avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b ikke var ment å være midlertidig. Forskriften gjelder frem til den blir endret eller opphevet.
- (39) Klager har anført at fritaksmuligheten er i strid med formålet til energiloven og avregningsforskriften. Nemnda viser til at den klare hovedregelen etter avregningsforskriften er en plikt til å installere AMS-måler i alle målepunkt, og at unntaksreglene i § 4-1 andre ledd har blitt tolket snevert. Det er følgelig få som vil få fritak. Å vedta unntaksbestemmelser i lov og forskrift som åpner for fritak fra en klar hovedregel, er helt ordinært. At unntaksregelen åpner for å la andre hensyn enn hovedformålene bak regelverket veie tyngre i enkelte tilfeller, medfører ikke at regelen er i strid med verken energiloven eller avregningsforskriftens formål. Det er her foretatt en avveining fra lovgivers side.
- (40) Klager har anført at det ikke er mulig å gi kundene likeverdige tjenester dersom kunden selv skal bestemme om de vil ha automatisk avlesning eller ikke, og at fritaksbestemmelsen derfor strider mot kravet om nøytralitet i avregningsforskriften § 8-1. Energiklagenemnda viser, som RME, til at kravet til nøytralitet innebærer at nettselskapene skal behandle like tilfeller likt. Det er ikke å anse som usaklig forskjellsbehandling å innvilge fritak til sluttbrukere som oppfyller vilkårene i avregningsforskriften § 4-1 andre ledd.
- (41) Med hensyn til klagers anførsel knyttet til at AMS-måleren blir ødelagt dersom kommunikasjonsenheten blir fjernet eller deaktivert, viser nemnda til at dette synes å ha blitt løst av andre nettselskaper som har innvilget sluttbrukere fritak. Det må være opp til nettselskapet selv om en vil deaktivere eller fjerne kommunikasjonsenheten. Det er videre nemndas syn at det er opp til hvert nettselskap å bestemme om kunder med

innvilget fritak fra AMS-måler, skal beholde den gamle strømmåleren eller om strømmåleren skal skiftes ut til en digital strømmåler uten sender.

- (42) Klager har i klageomgangen anført at unntaksmuligheten etter avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b, ikke lenger gjelder eller kan praktiseres, som følge av innføringen av personvernforordningen. I likhet med RME viser nemnda til at spørsmålet om behandlingsgrunnlag for å håndtere personopplysninger er et spørsmål som hører inn under Datatilsynets myndighet. Som redegjort for ovenfor omhandler ikke denne saken spørsmålet om nettselskapets adgang til å kreve fremlagt en legeerklæring, men om nettselskapets plikt til å innvilge fritak dersom slik erklæring er fremlagt av sluttbruker. Datatilsynet har konkludert med at nettselskapenes mottak av legeerklæringer ikke er i strid med personvernregelverket. I likhet med Datatilsynet legger nemnda til grunn at klager etter mottak av slik informasjon må følge gjeldende regelverk knyttet til oppbevaring av personopplysninger. Etter nemndas syn bør det være tilstrekkelig at opplysningene dokumenteres, og at de deretter kan tilbakeleveres eller slettes. Det er ikke nødvendigvis et behov for å lagre opplysningene.

8 Vedtak

- (43) Energiklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

1. Klagen tas ikke til følge.

2. Vedtak 202012537-4 fattet av Reguleringsmyndigheten for energi 28. januar 2021 stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 7. april 2022

Per Conradi Andersen
Nemndsleder

Edna Grepperud
Nemndsmedlem

Helle Grønli
Nemndsmedlem

Dokumentet er godkjent elektronisk